

Özet: Belediyenin kamu düzeni ve kamu yararını esas alan ve hukuka uygunluk ve idari faaliyetlerin belirliliği ilkesini zedelemeyen sorumluluk alanındaki tahditli ve tahsisli plakalı araçların bu plakalar ve bu plakaların taşıdığı imtiyazlar ile taşımacılık yapma hakkını kaldırabileceği hakkında.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 71188846/250/226575
Konu : İstisari Görüş
(Ticari Plaka İptali)

02/10/2019

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : tarihli ve sayılı yazınız.

İlgi yazınızda özetle; İli İlçesi adına tescilli bulunan,, ve plakalı araçların iki yıl üst üste izin belgesi alınmaması nedeniyle Belediye Başkanlığı tarafından çıkarılan Personel Servis Araçları Yönetmeliği'nin 8 inci maddesinin beşinci fıkrasını ihlal ettiğinden ticari plakalarının iptal edilerek araçların seriden plakaya alınmasının talep edildiği belirtilerek, daha önce il-ilçe trafik komisyonu ve UKOME kararlarıyla müktesep hak olarak verilen ticari plaka haklarının iptal edilip edilemeyeceği hususunda görüş bildirilmesi istenmektedir.

Bilindiği üzere, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 12 inci maddesi "...

b) Görev ve yetkiler:

1. İl sınırları içinde mahalli ihtiyaç ve şartlara göre trafik düzeni ve güvenliğini sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almak,

2. Trafiğin düzenli bir şekilde akımını sağlamak bakımından alt yapı hizmetleri ile ilgili tedbirleri almak, trafik ile ilgili sorunları çözümlenmek, bütün ülkeyi ilgilendiren Trafik Güvenliği Yüksek Kurulunun müdahalesini gerektiren hususları İçişleri Bakanlığına iletmek.

3. Karayolu taşımacılığına ait mevzuat hükümleri saklı kalmak üzere, trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları, çalıştırılabileceği yerler ile güzergahlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek,

4. Gerçek ve tüzel kişiler ile resmi ve özel kurum ve kuruluşlara ait otopark olmaya müsait boş alan, arazi ve arsaları geçici otopark yeri olarak ilan etmek ve bunların sahiplerine veya üçüncü kişilere işletilmesi için izin vermek,

..." hükmünü,

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7 nci maddesi "Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

...

f) ...ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işletirmek veya kiraya vermek; ...

...

p) Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işletirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dahil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek." hükmünü,

9 uncu maddesi; "Büyükşehir içindeki kara, deniz, su, göl ve demiryolu üzerindeki her türlü taşımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesi amacıyla büyükşehir belediye başkanı ya da görevlendirdiği kişinin başkanlığında, yönetmelikle belirlenecek kamu kurum ve

Özet: Belediyenin kamu düzeni ve kamu yararını esas alan ve hukuka uygunluk ve idari faaliyetlerin belirliliği ilkesini zedelemeyen sorumluluk alanındaki tahditli ve tahsisli plakalı araçların bu plakalar ve bu plakaların taşıdığı imtiyazlar ile taşımacılık yapma hakkını kaldırabileceği hakkında.

kuruluşları ile, Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunun görevlendireceği ilgili odanın temsilcisinin katılacağı Ulaşım Koordinasyon Merkezi kurulur. ...

...

Bu Kanun ile büyükşehir belediyesine verilen trafik hizmetlerini plânlama, koordinasyon ve güzergâh belirlemesi ile taksi, dolmuş ve servis araçlarının durak ve araç park yerleri ile sayısının tespitine ilişkin yetkiler ile büyükşehir sınırları dahilinde il trafik komisyonunun yetkileri ulaşım koordinasyon merkezi tarafından kullanılır.

...

Ulaşım koordinasyon merkezi tarafından toplu taşıma ile ilgili alınan kararlar, belediyeler ve bütün kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilgililer için bağlayıcıdır.

...

Büyükşehir belediyelerine bu Kanun ile verilen görev ve yetkilerin uygulanmasında, 13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.” hükmünü,

Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin “Düzenleme yapma yetkisi” başlıklı 27 nci maddesi; “(1) Büyükşehir belediyeleri; alt yapı yatırımları ile ulaşım ve toplu taşıma hizmet ve faaliyetlerinin amaca uygun, etkili ve verimli yürütülmesini sağlamak üzere bu Yönetmelikte yer almayan hususlarda;

a) Hizmet ve hizmet alanlarının mahalli özelliklerini dikkate alarak, birinden diğerine çeşitlilik ve farklılık arz eden, nicelik ve niteliklerini,

...

göz önünde bulundurarak büyükşehir belediye meclisinin kararı ile düzenleme yapabilirler.” hükmünü,

“Kazanılmış haklar” başlıklı 29 uncu maddesi; “Büyükşehir belediyeleri dâhilinde daha önce il trafik komisyonları veya valiliklerce alınan karar veya izinlerle elde edilmiş haklar saklıdır.” hükmünü amirdir.

Bundan başka, Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından çıkarılan Personel Servis Araçları Yönetmeliği'nin 8 inci maddesi çalışma izin belgesi güncellenmesi için gerekli evrakları saymış olup bunlar “dilekçe (ikametgâh adresi, aracın plakası, modeli, motor ve şasi numarası, kaç kişilik olduğu), trafik tescil belgesi, aracın mali sorumluluk sigorta poliçesi, aracın ferdi koltuk sigorta poliçesi, çalışma izin belgesi, belediyeden alacakları borcu yoktur yazısı, araçta çalışacak şoförlerin kimlik bilgileri ve bağlı olunan odadan güncel alınmış faaliyet belgesi ve vergi mükellefiyet kaydı belgesi” şeklinde belirlenmiştir.

Ayrıca mezkûr Yönetmelik'in 8.5 maddesinde; “Üst üste 2 (İki) yıl süre ile vize ettirmeyenlerin S plaka hakkı trafik tescilinden silinmesi istemiyle UKOME kuruluna sevk edilir. Onayı durumunda ilgili Trafik Tescilden ticari plakaların seriden plakaya çevrilip boşa çıkarılması için yazı yazılır.” hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, Anayasa Mahkemesi'nin E.2005/5, K.2008/93 sayılı ve 17.04.2008 tarihli kararında “Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri “belirlilik”tir. Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi de gereklidir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup birey, yasadan, belirli bir kesinlik içinde, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini doğurduğunu bilmelidir. Ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını ayarlar. Hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven

Özet: Belediyenin kamu düzeni ve kamu yararını esas alan ve hukuka uygunluk ve idari faaliyetlerin belirliliği ilkesini zedelemeyen sorumluluk alanındaki tahditli ve tahsisli plakalı araçların bu plakalar ve bu plakaların taşıdığı imtiyazlar ile taşımacılık yapma hakkını kaldırabileceği hakkında.

duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.” hükmü,

Yine Anayasa Mahkemesinin E.2012/157, K.2013/79 sayılı ve 18/06/2013 tarihli kararında *“Hukuk devletinin temel ilkelerinden biri “hukuk güvenliği” ilkesidir. Hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. Hukuk devletinde kanun metinlerinin ilgili kişilerin mevcut şartlar altında belirli bir işlemin ne tür sonuçlar doğurabileceğini makul bir düzeyde öngörmelerini mümkün kılacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. “Belirlilik” ilkesine göre ise yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir tereddüde ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi de gereklidir.”* hükmü bulunmaktadır.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri ve yargı kararları kapsamında, büyükşehir belediyeleri doğrudan plaka düzenleme veya plakaların kullanımını yasaklama yetkisine sahip olmamakla birlikte sınırları içerisinde faaliyet gösterecek toplu taşıma araçlarının çalışma şekil ve şartlarını, çalıştırılabileceği yerler ile güzergahlarını tespit etme, sayılarını belirleme ve bunlara ruhsat düzenleme yetkisini haizdir. Diğer bir deyişle, plakaların ticari niteliğinin işlevselliğinin tamamen ilgili belediyeden alınacak izin ve ruhsat ile vuku bulacağı kuşkusuzdur. Bu bakımdan belediye sınırları içerisinde taşımacılık yapan imtiyazlı ticari plakalar hakkında tüm kamu kurum ve kuruluşları ile ilgililerini bağlayıcı nitelikteki UKOME kararına plaka düzenleme yetkisini haiz kurumlarca da uyulması gerektiği değerlendirilmektedir.

Öte yandan, daha önce il trafik komisyonları, valilikler ya da belediyelerce verilmiş olan izin ve ruhsatların kazanılmış hak kapsamında değerlendirilmesi gerektiği, ancak bu hakkın kamu düzeni ve kamu yararı amacını taşıyan tüm idari tedbir, denetim ve düzenlemelerden istisna tutulması gerektiğinin kabulü gelişen dünyada hayatın olağan akışı ve toplumsal hayatın gereklilikleri ile kanunlarda belediyelere tevdi edilen görev, yetki ve sorumluluklar yanı sıra hizmet gerekleri ile kamu düzeni ve kamu yararı ilkeleriyle bağdaşmayacaktır.

Ayrıca, Kanun’un verdiği yetkiye dayanarak Belediye Başkanlığınca yürürlüğe konulan ve ruhsatla çalışan servis araçlarının tabi olduğu kuralları düzenleyen Yönetmelik’in “çalışma izin belgesi yenileme işlemleri” başlıklı 8 inci maddesinde çalışmaya devam edecek kişilerde her yıl mesleki liyakat, mesleğe devam ve uygunluk ehliyeti kapsamında birtakım şartlar arandığı ve buna bazı yaptırımlar bağlanarak bunları idari eyleminden çok daha önce yürürlüğe koyduğu görülmektedir.

Sonuç olarak, belediyesinin, kamu düzeni ve kamu yararını esas alan ve hukuka uygunluk ve idari faaliyetlerin belirliliği ilkesini zedelemeyen sorumluluk alanındaki tahditli ve tahsisli plakalı araçların bu plakalar ve bu plakaların taşıdığı imtiyazlar ile taşımacılık yapma hakkını kaldırabileceği değerlendirilmektedir.

Bilgi ve gereğini arz ederim.

Bakan a.
Genel Müdür